Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

10. září 2015 *

„Přezkum rozsudku Tribunálu Evropské unie Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) — Veřejná služba — Mimosmluvní odpovědnost Evropské unie vycházející z nesplnění povinnosti orgánu zajistit ochranu svých úředníků — Zemřelý úředník — Morální újma způsobená úředníkovi před jeho smrtí — Majetková a morální újma způsobená rodinným příslušníkům úředníka — Příslušnost — Tribunál — Soud pro veřejnou službu Evropské unie — Ohrožení jednoty unijního práva“

Ve věci C-417/14 RX-II

jejímž předmětem je přezkum – na základě čl. 256 odst. 2 druhého pododstavce SFEU – rozsudku Tribunálu Evropské unie (kasačního senátu) ze dne 10. července 2014, Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625), vydaného v řízení

Livio Missir Mamachi di Lusignano, s bydlištěm v Kerkhove Avelgemu (Belgie),

proti

Evropské komisi,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení T. von Danwitz (zpravodaj), předseda senátu, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász a D. Šváby, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: L. Carrasco Marco, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 25. února 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za L. Missir Mamachiho di Lusignano F. Di Giannim, G. Coppem a A. Scalinim, avvocati,

— za Evropskou komisi J. Curralem, G. Gattinarou a D. Martinem, jako zmocněnci,

s ohledem na články 62a a 62b statutu Soudního dvora Evropské unie,

po vyslechnutí generálního advokáta,

vydává tento

* Jednací jazyk: italština.

Rozsudek

1 Předmětem tohoto řízení je přezkum rozsudku Tribunálu Evropské unie (kasačního senátu) ze dne 10. července 2014, Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625). Tribunál tímto rozsudkem zrušil rozsudek Soudu pro veřejnou službu Evropské unie ze dne 12. května 2011, Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55), kterým byla zamítnuta žaloba na náhradu újmy podaná Liviem Missir Mamachim di Lusignano, znějící jednak na zrušení rozhodnutí ze dne 3. února 2009, kterým Evropská komise zamítla jeho návrh na náhradu majetkové a morální újmy vzniklé v důsledku zavraždění jeho syna Alessandra Missir Mamachiho di Lusignano, úředníka Evropské unie (dále jen „zemřelý úředník“), a jednak na to, aby byla Komisi uložena povinnost zaplatit žalobci, jakož i oprávněným pozůstalým jeho syna různé částky jako náhradu majetkové a morální újmy způsobené v důsledku této vraždy.

2 Přezkum se týká otázky, zda rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) ohrožuje jednotu nebo soulad unijního práva tím, že Tribunál měl v tomto rozsudku jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku za to, že je příslušný coby prvostupňový soud rozhodnout o žalobě na určení mimosmluvní odpovědnosti Unie, která

— vychází z nesplnění povinnosti orgánu zajistit ochranu svých úředníků,

— byla podána třetími osobami jakožto oprávněnými pozůstalými úředníka i jakožto jeho rodinnými příslušníky a

— směřuje k náhradě morální újmy samotného úředníka, jakož i majetkové a morální újmy způsobené těmto třetím osobám.

Právní rámec

Statut Soudního dvora Evropské unie

3 Článek 1 přílohy I statutu Soudního dvora zní takto:

„Soud pro veřejnou službu Evropské unie (dále jen ‚Soud pro veřejnou službu‘) má pravomoc rozhodovat v prvním stupni spory mezi Unií a jejími zaměstnanci podle článku 270 Smlouvy o fungování Evropské unie, včetně sporů mezi každou institucí nebo subjektem a jeho zaměstnanci, které spadají do pravomoci Soudního dvora Evropské unie.“

4 Článek 8 přílohy I statutu Soudního dvora stanoví:

„1. Je-li návrh nebo jiné podání určené Soudu pro veřejnou službu omylem podáno vedoucímu soudní kanceláře Soudního dvora nebo Tribunálu, předá je neprodleně vedoucímu soudní kanceláře Soudu pro veřejnou službu. Obdobně, je-li návrh nebo jiné podání určené Soudnímu dvoru nebo Tribunálu omylem podáno vedoucímu soudní kanceláře Soudu pro veřejnou službu, předá je neprodleně vedoucímu soudní kanceláře Soudního dvora nebo Tribunálu.

2. Pokud Soud pro veřejnou službu zjistí, že není příslušný k řízení ve věci, ve které je příslušný Soudní dvůr nebo Tribunál, postoupí věc Soudnímu dvoru nebo Tribunálu. Obdobně pokud Soudní dvůr nebo Tribunál zjistí, že je k řízení příslušný Soud pro veřejnou službu, postoupí věc Soudu pro veřejnou službu, který již poté nemůže prohlásit svou nepříslušnost.

3. Jsou-li Soudu pro veřejnou službu i Tribunálu předloženy věci týkající se stejné otázky výkladu nebo otázky platnosti stejného právního aktu, může Soud pro veřejnou službu po vyslechnutí účastníků řízení přerušit řízení, dokud Tribunál nevynese rozsudek.

Jsou-li Soudu pro veřejnou službu i Tribunálu předloženy věci, které mají stejný předmět, prohlásí Soud pro veřejnou službu svou nepříslušnost, aby umožnil Tribunálu o věcech rozhodnout.“

Služební řád úředníků Evropské unie

5 Článek 24 služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád úředníků“), stanoveného nařízením Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků a pracovní řád ostatních zaměstnanců Evropských společenství a kterým se zavádějí zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise (Úř. věst. L 56, s. 1; Zvl. vyd. 01/02, s. 5), ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 723/2004 ze dne 22. března 2004 (Úř. věst. L 124, s. 1; Zvl. vyd. 01/02, s. 130), stanoví:

„Společenství pomáhají všem úředníkům zejména při postupu proti jakékoli osobě, která se dopustila vyhrožování, urážky nebo pomluvy nebo jiného útoku vůči osobě nebo majetku, kterému je tato osoba nebo člen její rodiny vystavena z důvodů svého postavení nebo služebních povinností.

Společně a nerozdílně nahradí úředníkovi škody utrpěné v takových případech, pokud úředník nezpůsobil škodu úmyslně nebo hrubou nedbalostí a nemůže-li získat náhradu způsobené škody od jejího původce.“

6 Článek 73 služebního řádu stanoví:

„1. Počínaje dnem vstupu do služby je úředník pojištěn pro případ nemoci z povolání nebo úrazu […]. Na pojištění pro případ nemoci nebo úrazu mimo službu přispívá částkou do výše 0,1 % základního platu.

Tato pravidla stanoví případy, na které se pojištění nevztahuje.

2. Zaručené dávky jsou následující:

a) V případě úmrtí:

Výplata jednorázové částky rovnající se pětinásobku ročního základního platu zemřelého vypočtené na základě výše platu pobíraného během dvanácti měsíců před úrazem. Tato částka je vyplacena níže uvedeným osobám:

— manželovi/manželce a dětem zemřelého úředníka v souladu s ustanoveními dědického práva platného pro úředníka; částka vyplacená manželovi/manželce však nesmí být nižší než 25 % celkové částky,

— pokud osoby výše uvedené kategorie neexistují, jiným potomkům v souladu s ustanoveními dědického práva platného pro úředníka,

— pokud neexistují osoby výše uvedených dvou kategorií, předkům v přímé linii v souladu s ustanoveními dědického práva platného pro úředníka,

— pokud neexistují žádné osoby výše uvedených tří kategorií, orgánu.

[…]“

7 Článek 90 služebního řádu stanoví:

„1. Každá osoba, na kterou se tento služební řád vztahuje, může předložit orgánu oprávněnému ke jmenování žádost, aby vydal v její věci rozhodnutí. Orgán sdělí dotyčné osobě své odůvodněné rozhodnutí do čtyř měsíců ode dne podání žádosti. Neobdrží-li žadatel do konce této lhůty žádnou odpověď na žádost, má se za to, že rozhodnutí je zamítavé, proti takovému rozhodnutí je možné podat stížnost v souladu s odstavcem 2.

2. Každá osoba, na kterou se tento služební řád vztahuje, se může obrátit na orgán oprávněný ke jmenování se stížností na opatření, které se jí nepříznivě dotýká, pokud uvedený orgán rozhodl nebo pokud nepřijal opatření stanovené služebním řádem. […]“

8 Článek 91 služebního řádu úředníků zní takto:

„1. Soudní dvůr Evropské unie má pravomoc rozhodovat ve všech sporech mezi Společenstvím a každou osobou, na kterou se vztahuje tento služební řád, týkajících se zákonnosti opatření, jež se osoby nepříznivě dotýkají ve smyslu čl. 90 odst. 2. Ve sporech majetkoprávní povahy má Soudní dvůr neomezenou soudní pravomoc.

2. Žaloba k Soudnímu dvoru Evropské unie je přípustná pouze, pokud:

— k orgánu oprávněnému ke jmenování byla předtím podána stížnost ve smyslu čl. 90 odst. 2 a ve stanovené lhůtě,

— stížnost byla zamítnuta výslovným rozhodnutím nebo rozhodnutím učiněným mlčky.

3. Žaloba podle odstavce 2 musí být podána ve lhůtě tří měsíců. […]“

Skutečnosti předcházející přezkoumávané věci

Skutkový základ sporu

9 Zemřelý úředník byl se svou manželkou dne 18. září 2006 zavražděn v Rabatu (Maroko), kde měl nastoupit na místo politického a diplomatického poradce u delegace Komise. K vraždě došlo v zařízeném domě pronajatém touto delegací pro úředníka, jeho manželku a jejich čtyři děti.

10 Děti byly po této události svěřeny do péče děda (žalobce) a báby z otcovy strany.

11 Komise vyplatila dětem zemřelého úředníka jakožto jeho dědicům dávky upravené v článku 73 služebního řádu úředníků a přiznala jim nárok na další dávky upravené v tomto právním předpise.

12 Dopisem ze dne 25. února 2008 zaslaným Komisi žalobce vyjádřil nesouhlas s výší částek vyplacených jeho vnoučatům. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí, které Komise přijala jako odpověď na uvedený dopis, nebylo pro žalobce uspokojivé, přípisem ze dne 10. září 2008 podal proti tomuto rozhodnutí stížnost na základě čl. 90 odst. 2 služebního řádu úředníků, přičemž tvrdil, že Komise odpovídá za služební pochybení, kterého se dopustila tím, že nesplnila povinnost zajistit ochranu svých zaměstnanců. Žalobce také uvedl, že Komise nese objektivní odpovědnost, a podpůrně tvrdil, že porušila článek 24 služebního řádu, podle kterého jsou Společenství povinna společně a nerozdílně nahradit škodu, kterou některému z jejich zaměstnanců způsobí třetí osoba. Komise tuto stížnost zamítla rozhodnutím ze dne 3. února 2009.

Rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55)

13 Vzhledem k tomu, že byl žalobce nadále přesvědčen o tom, že Komise nesplnila povinnost ochrany svých zaměstnanců, podal k Soudu pro veřejnou službu žalobu znějící jednak na zrušení rozhodnutí ze dne 3. února 2009, kterým byla zamítnuta jeho stížnost, a jednak na náhradu zaprvé majetkové újmy způsobené dětem zemřelého úředníka – jejich jménem, zadruhé morální újmy způsobené těmto dětem – jejich jménem, zatřetí morální újmy způsobené jemu samotnému jako otci zemřelého úředníka – svým vlastním jménem a začtvrté morální újmy způsobené zemřelému úředníkovi – jménem jeho dětí, které nastoupily do práv svého otce.

14 Rozsudkem Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55) Soud pro veřejnou službu uvedenou žalobu v rozsahu, v němž šlo o uplatňovanou majetkovou újmu, zamítl jako zčásti neopodstatněnou a v rozsahu, v němž šlo o tvrzenou morální újmu, ji zčásti odmítl jako nepřípustnou. Žalobce podal proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek.

Rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625)

15 V rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) zkoumal Tribunál z vlastního podnětu příslušnost Soudu pro veřejnou službu k rozhodování o žalobě v prvním stupni. Za tímto účelem Tribunál v bodech 20 a 39 až 42 uvedeného rozsudku rozlišil různé druhy újmy, jejichž náhradu žalobce požaduje, a vymezil postavení, v němž ve vztahu ke každé z nich vystupuje. Tribunál konstatoval, že se žalobce domáhá:

— jménem dětí zemřelého úředníka náhrady majetkové újmy, která jim vznikla, přičemž tuto újmu představuje „ušlá mzda zavražděného úředníka, ze které by těžily v období mezi jeho smrtí a jeho pravděpodobným odchodem do důchodu“;

— jménem dětí zemřelého úředníka náhrady morální újmy, která jim vznikla, přičemž tuto újmu představuje bolest plynoucí z úmrtí obou jejich rodičů, jakož i trauma způsobené tím, že byly svědky jejich úmrtí;

— svým vlastním jménem náhrady morální újmy, která mu byla způsobena jako otci zemřelého úředníka, přičemž tuto újmu představuje bolest plynoucí z úmrtí jeho syna, jakož i

— jménem dětí zemřelého úředníka, které nastoupily do práv svého otce, náhrady morální újmy, která byla tomuto úředníkovi způsobena, přičemž tuto újmu představuje fyzické utrpení, které prožil v době mezi napadením a smrtí, jakož i psychické utrpení plynoucí zejména z vědomí blízké smrti.

16 Poté, co Tribunál prohlásil, že je příslušný k rozhodování o všech těchto návrzích, zejména rozlišil újmu způsobenou zemřelému úředníkovi na jedné straně a újmu způsobenou jeho dětem a žalobci na straně druhé.

17 Stran majetkové a morální újmy způsobené žalobci a dětem zemřelého úředníka, Tribunál rozhodl, že se Soud pro veřejnou službu dopustil nesprávného právního posouzení, prohlásil-li, že je příslušný k rozhodování o žalobě v rozsahu, v němž směřovala k náhradě těchto druhů újmy, a dospěl k závěru, že věc mu musí být předána, aby o těchto návrzích rozhodl jako prvostupňový soud.

18 Stran rozdělení příslušnosti mezi Tribunál a Soud pro veřejnou službu Tribunál v tomto ohledu v bodech 47 až 53 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) uvedl následující:

„47 Za současného stavu unijního práva se toto rozdělení řídí osobním postavením žalobce a skutkovým základem sporu, v souladu s ustálenou judikaturou, podle níž spor mezi úředníkem a orgánem, kterému podléhá nebo podléhal, spadá v případě, že má původ v pracovním poměru, který spojuje nebo spojoval dotčenou osobu a orgán, do působnosti článku 270 SFEU (bývalý článek 236 ES) a článků 90 a 91 služebního řádu [úředníků], a nevztahuje se tak na něj působnost článků 268 SFEU (bývalý článek 235 ES) a 340 SFEU (bývalý článek 288 ES), které upravují obecný režim mimosmluvní odpovědnosti Unie ([rozsudky Meyer-Burckhardt v. Komise, 9/75, EU:C:1975:131, bod 7; Reinarz v. Komise a Rada, 48/76, EU:C:1977:30, bod 10, jakož i Allo a další v. Komise, 176/83, EU:C:1985:290, bod 18; usnesení Pomar v. Komise, 317/85, EU:C:1987:267, bod 7; rozsudek Polinsky v. Soudní dvůr, T-1/02, EU:T:2004:298, bod 47]).

48 Citovaná judikatura však neumožňuje určit, zda měli blízcí [zemřelého úředníka] návrhy na náhradu majetkové i morální osobní újmy, kterou dle svého názoru utrpěli, podat k Tribunálu, nebo k Soudu pro veřejnou službu. Na rozdíl od tvrzení Komise se totiž tato judikatura specificky týká pouze případu sporu i) mezi (bývalým) úředníkem a orgánem, kterému podléhá nebo podléhal, který ii) má původ v pracovním poměru, který je spojuje nebo spojoval, a lze ji proto jen částečně uplatnit na spor, který sice má původ v pracovním poměru, avšak staví proti sobě nikoliv (bývalého) úředníka, ale třetí osobu blízkou tomuto úředníkovi, tedy jeho rodinného příslušníka nebo osobu nastupující do jeho práv, a orgán, kterému tento úředník podléhá nebo podléhal.

49 Pokud tato třetí osoba nastoupí do práv dotyčného (bývalého) úředníka, a tedy jedná-li jako jeho oprávněný pozůstalý požadující z tohoto titulu v rámci dědictví náhradu osobní újmy samotného úředníka, je třeba tuto judikaturu uplatnit, jelikož spor navzdory určení dědiců zůstává sporem mezi úředníkem a orgánem, kterému podléhal, jenž má původ v pracovním poměru, který je spojoval.

50 V projednávaném případě tato úvaha platí pro druhou část navrhovatelem uplatňované újmy, tak jak je uvedena v bodě 20 výše, a sice morální újmu *ex haerede*, kterou [zemřelý úředník] utrpěl mezi svým napadením a smrtí. V tomto rámci Soud pro veřejnou službu v poslední větě bodu 116 napadeného rozsudku správně uvedl, že judikatura uvedená v bodě 47 výše je použitelná i v případě sporu mezi oprávněnými pozůstalými zesnulého úředníka nebo jejich zákonným zástupcem a orgánem, kterému tento úředník podléhal.

51 Naopak, pokud uvedená třetí osoba jedná za účelem získání náhrady osobní majetkové či morální újmy, není takové použití dotčené judikatury odůvodněno jejím obsahem ani zásadními úvahami, z nichž vycházela. I kdybychom připustili, že takový spor má původ v pracovním poměru mezi dotyčným úředníkem a orgánem, není každopádně splněna osobní subjektivní podmínka, související s postavením úředníka jakožto nositele dotčených práv, a Soud pro veřejnou službu je tedy v zásadě *ratione personae* nepříslušný o něm rozhodnout na základě článku 270 SFEU a článků 90 a 91 služebního řádu.

52 Na rozdíl od tvrzení Komise rozsudek [Komise v. Petrilli (T-143/09 P, EU:T:2010:531)] tuto analýzu potvrzuje a vysvětluje její důvody. V bodě 46 uvedeného rozsudku Tribunál rozhodl, že spory v oblasti veřejné služby podle článku 236 ES (nyní článku 270 SFEU) a článků 90 a 91 služebního řádu, včetně sporů týkajících se náhrady škody způsobené úředníkovi nebo zaměstnanci, se řídí zvláštními a speciálními pravidly ve vztahu k pravidlům, jimiž se řídí mimosmluvní odpovědnost Unie v rámci článku 235 ES (nyní článku 268 SFEU) a článku 288 ES (nyní článku 340 SFEU), která vyplývají z obecných zásad. Pokud totiž Unie jedná jako zaměstnavatel, má podle Tribunálu větší odpovědnost, která se projevuje povinností nahradit

újmu způsobenou svým zaměstnancům jakýmkoli protiprávním jednáním, kterého se jako zaměstnavatel dopustila, ačkoliv podle obecné právní úpravy je povinna nahradit pouze újmu způsobenou ‚dostatečně závažným' porušením právní normy (judikatura ustálená od rozsudku [Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, EU:C:2000:361]).

53 Tyto úvahy týkající se zvláštního a speciálního režimu zvýšené odpovědnosti Unie vůči svým zaměstnancům, odůvodněného zejména vztahem zaměstnavatele a zaměstnance zahrnujícího zvláštní práva a povinnosti, jako například povinnost péče, a vztahem založeným na vzájemné důvěře, který musí v obecném zájmu existovat mezi orgány a jejich úředníky, přitom nelze uplatnit v případech třetích osob-neúředníků. I v případech blízkých rodinných příslušníků úředníka, s výhradou takových sociálních dávek, jaké jsou uvedeny v článku 76 služebního řádu [úředníků], judikatura neuznává existenci povinnosti péče vůči těmto osobám ze strany orgánů (rozsudek [Leussink v. Komise, 169/83 a 136/84, EU:C:1986:371], body 21 až 23).“

19 Tribunál měl za to, že toto směřování judikatury je potvrzeno dalšími rozhodnutími Soudního dvora. V tomto ohledu uvedl v bodech 55 až 59 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) následující úvahy:

„55 V usnesení Fournier v. Komise [(114/79 až 117/79, EU:C:1980:124)] tak Soudní dvůr přinejmenším nepřímo v zásadě potvrdil to, že rodinní příslušníci úředníka jednající ‚za sebe' a domáhající se náhrady újmy, kterou utrpěli ‚osobně', musí postupovat podle článku 178 [Smlouvy o EHS] (nyní článku 268 SFEU), a nikoli podle článku 179 [Smlouvy o EHS] (nyní článku 270 SFEU).

56 Soudní dvůr tento směr potvrdil v rozsudku [Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)] v situaci, v níž žalobci svoji žalobu na náhradu škody výslovně založili na právních základech lišících se podle toho, zda byli úředníky, či nikoliv, a sice článku 179 [Smlouvy o EHS] pro G. Leussink a článku 178 [Smlouvy o EHS] a čl. 215 druhého pododstavce [Smlouvy o EHS] pro jeho manželku a děti.

57 Ve svém stanovisku ve věci, v níž byl vydán rozsudek [Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)], generální advokát Sir Gordon Slynn uznal, že žaloba rodiny správně vycházela z článků 178 [Smlouvy o EHS] a 215 [Smlouvy o EHS], jelikož se týkala samostatných újem, které utrpěla, a nejednalo se o spor mezi úředníkem a jeho orgánem.

58 Soudní dvůr se k této otázce formálně nevyjádřil, nicméně v bodě 25 rozsudku [Leussink v. Komise, (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)] nepřímo potvrdil použití článku 178 [Smlouvy o EHS], a nikoli článku 179 [Smlouvy o EHS], jedná-li se o rodinu úředníka, i když měl za to, že základem sporu byl ‚vztah mezi úředníkem a orgánem'. Soudní dvůr navíc své rozhodnutí o nákladech řízení výslovně založil na článku 69 svého jednacího řádu, tedy ustanovení použitelném na žaloby jednotlivců, kteří nejsou úředníky.

59 Nakonec rozsudkem Vainker v. Parlament [(T-48/01, EU:T:2004:61)] Tribunál zamítl žalobu B. Vainker jako neopodstatněnou, přičemž vycházel z precedentu rozsudku [Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)], a nepřímo potvrdil použití článku 235 ES jako vhodného právního základu uvedené žaloby.“

20 Stran možnosti oprávněných pozůstalých po zemřelém úředníkovi podat žalobu na základě článku 270 SFEU a článků 90 a 91 služebního řádu úředníků Tribunál v bodech 61 až 65 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) konstatoval následující:

„61 Platí, že možnost či dokonce povinnost oprávněných pozůstalých po zesnulém úředníkovi podat žalobu na základě článku 270 SFEU a článků 90 a 91 služebního řádu [úředníků] za účelem přiznání dávek stanovených v čl. 73 odst. 2 písm. a) služebního řádu byla již unijním soudem přinejmenším

nepřímo uznána (rozsudek [Bitha v. Komise, T-23/95, EU:T:1996:3]; rozsudek [Klein v. Komise, F-32/08, EU:F:2009:3]; v tomto smyslu a obdobně viz rovněž usnesení [Hotzel-Wagenknecht v. Komise, T-145/00, EU:T:2001:164], bod 17).

62 Nicméně tyto argumenty zaprvé platí pouze pro […] oprávněné osoby vyjmenované v čl. 73 odst. 2 písm. a) služebního řádu [úředníků], a sice manžela/manželku a děti, případně, není-li takových, jiné potomky nebo, neexistují-li ani ti, předky v přímé linii a konečně, neexistují-li ani ti, samotný orgán. I za předpokladu, že by se argumenty Komise vztahovaly na všechny čtyři děti [zemřelého úředníka], není tomu tak v projednávaném případě u samotného navrhovatele, Livia Missir Mamachiho di Lusignano, jelikož ten nemá při existenci dětí postavení oprávněné osoby ve smyslu čl. 73 odst. 2 písm. a) služebního řádu [úředníků]. A není tomu tak ani v případě matky, bratra a sestry [zemřelého úředníka], kteří jsou navrhovateli v souběžně probíhajícím řízení ve věci T-494/11.

63 Zadruhé, tyto argumenty směřují k tomu, aby byly procesní podmínky obecné právní úpravy mimosmluvní odpovědnosti Unie podřízeny zvláštní právní úpravě sociálního zabezpečení úředníků, která je stanovena služebním řádem. Neexistuje přitom žádný platný důvod pro to, aby zvláštní příslušnost Soudu pro veřejnou službu ve věcech úředníků byla nadřazena obecné příslušnosti Tribunálu pro rozhodování o všech sporech týkajících se odpovědnosti Unie.

64 A konečně zatřetí, i pokud jde o čtyři děti [zemřelého úředníka], v projednávaném případě se nejedná o povinnost Komise vyplatit dávky zaručené služebním řádem, které již ostatně byly dotčeným vyplaceny, ale o její případnou povinnost nahradit veškeré tvrzené nemajetkové a morální újmy. Tribunál v tomto ohledu připomíná, že navrhovatel v rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku zcela konkrétně tvrdí, že se Soud pro veřejnou službu dopustil nesprávného právního posouzení tím, že pro účely náhrady těchto újem zohlednil uvedené dávky přiznané služebním řádem dětem [zemřelého úředníka]. Za těchto podmínek se nejeví možným založit pravidlo příslušnosti Soudu pro veřejnou službu na ustanovení čl. 73 odst. 2 písm. a) služebního řádu [úředníků], když je právě tvrzeno, že uvedený článek není základem žaloby podané jménem čtyř dětí [zemřelého úředníka].

65 Ze všech výše uvedených úvah plyne, že za okolností projednávaného případu samotný právní rámec vymezený články 268 SFEU a 270 SFEU, článkem 1 přílohy I statutu Soudního dvora a články 90 a 91 služebního řádu [úředníků] nutně vede k závěru, že osoby blízké zesnulému úředníkovi nutně musí podat žaloby dvě, jednu k Soudu pro veřejnou službu a druhou k Tribunálu, podle toho, zda nastupují do práv dotčeného úředníka, nebo požadují náhradu své vlastní majetkové či morální újmy.“

21 Aby se předešlo „zdvojenému řízení“, Tribunál měl – ve světle judikatury Soudního dvora a při existenci naléhavých důvodů souvisejících s právní jistotou, s řádným výkonem spravedlnosti, s hospodárností řízení a s předcházením navzájem si odporujícím soudním rozhodnutím – v bodech 73 a 74 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) za to, že pokud se oprávnění pozůstalí zemřelého úředníka nebo zaměstnance dovolávají náhrady různých újem způsobených toutéž skutečností jako jeho právní nástupci i svým vlastním jménem, mohou tyto návrhy spojit do jedné žaloby. Tribunál dodal, že tuto „jedinou žalobu“ je nutné podat u něj, protože je nejen „obecným“ soudem disponujícím z tohoto titulu „plnou jurisdikcí“, na rozdíl od Soudu pro veřejnou službu, který je „soudem specializovaným“, ale ve vztahu k tomuto soudu rovněž soudem vyššího stupně.

22 V bodech 75 a 76 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) Tribunál v tomto ohledu zejména uvedl, že pokud by za okolností projednávané věci byly osoby blízké zemřelému úředníkovi povinny podat dvě žaloby, byly by Tribunálu a Soudu pro veřejnou službu současně předloženy věci, které mají stejný předmět. Za takových okolností by měl Soud pro veřejnou službu dle čl. 8 odst. 3 druhého pododstavce přílohy I statutu Soudního dvora prohlásit svou nepříslušnost, aby o těchto věcech mohl rozhodnout Tribunál. V bodech 77 a 78 uvedeného rozsudku měl Tribunál za to, že v projednávaném případě byl Soud pro veřejnou službu „*ab initio* nepříslušný“

pro rozhodnutí o žalobě podané žalobcem, s výjimkou návrhu na náhradu morální újmy, kterou utrpěl zemřelý úředník. V bodě 78 uvedeného rozsudku tudíž Tribunál i bez návrhu určil nepříslušnost Soudu pro veřejnou službu k rozhodování o návrhu na náhradu újmy způsobené žalobci a dětem zemřelého úředníka a napadený rozsudek v tomto rozsahu zrušil.

23 Na základě těchto úvah dospěl Tribunál v bodech 102 a 103 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) k závěru, že Soud pro veřejnou službu měl konstatovat, že není příslušný rozhodovat o návrhu na náhradu újmy způsobené žalobci a dětem zemřelého úředníka, a v důsledku toho ji měl v souladu s čl. 8 odst. 2 přílohy I statutu Soudního dvora postoupit Tribunálu. Vzhledem k tomu, že stav sporu dovoloval v tomto ohledu rozhodnout, Tribunál měl za to, že tato část žaloby musí být předána jemu samotnému, aby se jí zabýval jakožto prvostupňový soud.

24 Pokud jde o morální újmu, kterou utrpěl zemřelý úředník a jejíž náhrady se domáhá žalobce jménem dětí tohoto úředníka, Tribunál poté, co v bodě 80 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) připomněl, že k rozhodování o tomto návrhu je příslušný Soud pro veřejnou službu, v bodech 81 až 98 uvedeného rozsudku přezkoumal kasační opravný prostředek. V tomto ohledu Tribunál konstatoval, že Soud pro veřejnou službu se tím, že vyhověl námitce nepřípustnosti, kterou vznesla Komise za účelem zpochybnění přípustnosti uvedeného návrhu, dopustil nesprávného právního posouzení, a rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55) tudíž v tomto rozsahu zrušil.

25 V bodech 113 až 117 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) měl Tribunál ohledně tohoto návrhu za to, že stav věci nedovoluje o ní rozhodnout, jelikož Soud pro veřejnou službu nezaujal stanovisko k ostatním námitkám nepřípustnosti vzneseným Komisí, a že uvedená věc v zásadě musí být v tomto rozsahu Soudu pro veřejnou službu vrácena. Tribunál však poznamenal, že pokud by k takovému vrácení došlo, musel by Soud pro veřejnou službu konstatovat, že Tribunálu i jemu byly předloženy věci se stejným předmětem, tedy věc T-494/11 a projednávaná věc, a podle čl. 8 odst. 3 druhého pododstavce přílohy I statutu Soudního dvora by musel prohlásit svou nepříslušnost, aby o těchto dvou věcech mohl rozhodnout Tribunál.

26 S ohledem na všechny tyto úvahy Tribunál rozhodl, že věc F-50/09 mu musí být v plném rozsahu předána, aby o ní rozhodl jako prvostupňový soud.

Řízení před Soudním dvorem

27 Na základě návrhu prvního generálního advokáta na přezkum rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) přezkumný senát v rozhodnutí Přezkum Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (C-417/14 RX, EU:C:2014:2219), přijatém na základě čl. 62 druhého pododstavce statutu Soudního dvora a čl. 193 odst. 4 jednacího řádu Soudního dvora, shledal, že je třeba provést přezkum uvedeného rozsudku za účelem zjištění, zda ohrožuje jednotu nebo soulad unijního práva.

28 Otázka, které se má podle zmíněného rozhodnutí týkat přezkum, je uvedena v bodě 2 tohoto rozsudku.

K otázce, která je předmětem přezkumu

29 Podle článku 1 přílohy I statutu Soudního dvora vykonává Soud pro veřejnou službu v rámci Soudního dvora v prvním stupni pravomoc Soudního dvora rozhodovat spory z unijní veřejné služby ve smyslu článku 270 SFEU. Tato pravomoc se podle posledně uvedeného článku týká „všech sporů“ mezi Unií a jejími zaměstnanci „v mezích a za podmínek stanovených ve služebním řádu úředníků a pracovním řádu ostatních zaměstnanců Unie“.

30 S ohledem na tento odkaz na služební řád úředníků je tedy k určení příslušnosti Soudu pro veřejnou službu třeba zohlednit služební řád, a to zejména jeho články 90 a 91, které provádějí článek 270 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek Syndicat général du personnel des organismes européens v. Komise, 18/74, EU:C:1974:96, bod 14).

31 Účelem služebního řádu úředníků je upravit právní vztahy mezi evropskými orgány a jejich úředníky tak, že zakotvuje soubor vzájemných práv a povinností, a některým rodinným příslušníkům úředníka přiznává práva, která mohou tyto osoby uplatňovat vůči Evropské unii (rozsudek Johannes, C-430/97, EU:C:1999:293, bod 19).

32 Článek 91 odst. 1 služebního řádu úředníků v této souvislosti vymezuje pravomoc Soudního dvora v oblasti sporů z unijní veřejné služby tak, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat ve „všech sporech“ mezi Unií a „každou osobou, na kterou se vztahuje […] služební řád“ týkajících se zákonnosti opatření, jež se osoby nepříznivě dotýkají ve smyslu čl. 90 odst. 2 služebního řádu. Podle tohoto ustanovení může „[k]aždá osoba, na kterou se [vztahuje služební řád]“ předložit orgánu oprávněnému ke jmenování stížnost proti aktu, který se jí nepříznivě dotýká.

33 Stran příslušnosti *ratione personae* Soudu pro veřejnou službu je třeba uvést, že tato ustanovení, která se obecně týkají „každé osoby, na kterou se vztahuje služební řád [úředníků]“, sama o sobě neumožňují rozlišovat podle toho, zda je žaloba podána úředníkem, nebo jakoukoliv jinou osobou, na kterou se vztahuje služební řád. Na rozdíl od toho, co usoudil Tribunál v bodě 51 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625), je Soud pro veřejnou službu *ratione personae* příslušný k rozhodování nejenom o žalobách podaných úředníky, ale také o žalobách podaných jakoukoliv jinou osobou, na kterou se vztahuje služební řád.

34 Článek 73 odst. 2 písm. a) služebního řádu úředníků výslovně označuje „potomky“, jakož i „předky v přímé linii“ úředníka jako osoby, které mohou v případě úmrtí úředníka pobírat příslušnou dávku. Z toho vyplývá, že jak žalobce, tak děti zemřelého úředníka jsou osobami, na které se vztahuje toto ustanovení.

35 Na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál v bodech 62 a 64 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625), je třeba uvést, že při určování příslušnosti *ratione personae* Soudu pro veřejnou službu na základě článku 1 přílohy I statutu Soudního dvora, ve spojení s článkem 270 SFEU a čl. 91 odst. 1 služebního řádu úředníků nemůže být zohledněna – jak uvedl generální advokát zejména v bodě 35 svého názoru – otázka, zda mají žalobce a děti zemřelého úředníka v projednávaném případě skutečně nárok na dávky zaručené služebním řádem úředníků, a to zejména na dávky upravené v jeho článku 73. V opačném případě by totiž pro účely rozhodnutí o příslušnosti *ratione personae* Soudu pro veřejnou službu k rozhodnutí o žalobě, která u něj byla podána, bylo nezbytné předběžně posoudit její opodstatněnost.

36 Z toho vyplývá, že Soud pro veřejnou službu je v projednávaném případě *ratione personae* příslušný k rozhodování o návrhu na náhradu újmy, který podal žalobce jak vlastním jménem, tak jménem dětí zemřelého úředníka.

37 Stran otázky, zda se příslušnost *ratione materiae* Soudu pro veřejnou službu vztahuje na žaloby na náhradu újmy vycházející z nesplnění povinnosti orgánu zajistit ochranu svých úředníků, je třeba uvést, že článek 270 SFEU ani článek 91 služebního řádu úředníků, které se vztahují na „všechny spory mezi Unií a jejími zaměstnanci“, nevymezují, jaký druh žaloby lze v případě zamítnutí stížnosti v rámci administrativy podat. Pokud se tedy spor týká legality aktu, který se žalobce nepříznivě dotýká ve smyslu článku 90 služebního řádu, Soud pro veřejnou službu je příslušný v tomto sporu rozhodnout nehledě na to, o jakou žalobu se v dané věci jedná (k pravomoci Soudního dvora před tím, než byl zřízen Tribunál a Soud pro veřejnou službu, viz rozsudek Meyer-Burckhardt v. Komise, 9/75, EU:C:1975:131, bod 10).

38 Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že spor mezi úředníkem a orgánem, kterému tento úředník podléhá, spadá v případě, že má původ v pracovním poměru, který spojuje dotčenou osobu a orgán, do působnosti článku 270 SFEU a článků 90 a 91 služebního řádu úředníků, i když jde o žalobu na náhradu újmy (viz rozsudky Meyer-Burckhardt v. Komise, 9/75, EU:C:1975:131, bod 10; Reinarz v. Komise a Rada, 48/76, EU:C:1977:30, body 10 a 11, jakož i Allo a další v. Komise, 176/83, EU:C:1985:290, bod 18; usnesení Pomar v. Komise, 317/85, EU:C:1987:267, bod 7; rozsudek Schina v. Komise, 401/85, EU:C:1987:425, bod 9).

39 Neomezená soudní pravomoc, kterou Soudu pro veřejnou službu svěřuje čl. 91 odst. 1 druhá věta služebního řádu úředníků, ve spojení s článkem 270 SFEU a článkem 1 přílohy I statutu Soudního dvora, mu kromě toho ve sporech majetkoprávní povahy umožňuje – je-li to třeba – uložit žalovanému i bez návrhu povinnost zaplatit náhradu újmy způsobené jeho pochybením a posoudit v takovém případě vzniklou újmu *ex aequo et bono s* přihlédnutím ke všem okolnostem dané věci (v tomto smyslu viz rozsudky Reinarz v. Komise a Rada, 48/76, EU:C:1977:30, bod 11; Houyoux a Guery v. Komise, 176/86 a 177/86, EU:C:1987:461, bod 16; Komise v. Girardot, C-348/06 P, EU:C:2008:107, bod 58, jakož i Gogos v. Komise, C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 44). „Spory majetkoprávní povahy“ ve smyslu prvně uvedeného ustanovení jsou především žaloby na náhradu újmy, které podávají zaměstnanci proti orgánu (rozsudek Gogos v. Komise, C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 45).

40 Soudní dvůr z toho dovodil, že unijnímu soudu přísluší, aby případně rozhodl, že se orgánu ukládá povinnost zaplatit částku, na kterou má žalobce nárok na základě služebního řádu úředníků nebo jiného právního aktu (rozsudek Weißenfels v. Parlament, C-135/06 P, EU:C:2007:812, bod 68).

41 Soud pro veřejnou službu je tak *ratione materiae* příslušný k rozhodování o žalobě na náhradu újmy, již podal úředník proti orgánu, kterému podléhá, má-li spor původ v pracovním poměru, který spojuje dotčenou osobu a orgán.

42 Totéž platí i ve vztahu k žalobě na náhradu újmy, kterou podává jakákoliv osoba – třebaže ne úředník – na kterou se vztahuje služební řád, z důvodu rodinných vazeb s úředníkem, má-li spor původ v pracovním poměru, který spojuje tohoto úředníka a dotčený orgán, a to vzhledem ke skutečnosti, že článek 1 přílohy I statutu Soudního dvora, ve spojení s článkem 270 SFEU a článkem 91 služebního řádu úředníků přiznává Soudu pro veřejnou službu – jak bylo konstatováno v bodech 32, 33 a 37 tohoto rozsudku – příslušnost k rozhodování „všech sporů“ mezi Unií a každou „osobou, na kterou se vztahuje služební řád [úředníků]“.

43 V tomto ohledu je třeba podotknout, že na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál zejména v bodech 54 až 56 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625), k závěru, že takový spor, jako je spor dotčený v projednávaném případě, by spadal do příslušnosti Tribunálu, a ne do příslušnosti Soudu pro veřejnou službu, nelze dospět na základě usnesení Fournier v. Komise (114/79 až 117/79, EU:C:1980:124), ani na základě rozsudku Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371).

44 Předně je nutno uvést, že Soudní dvůr tato rozhodnutí vydal v době, kdy Tribunál a Soud pro veřejnou službu ještě nebyly zřízeny, a kdy tedy nevyvstávaly otázky týkající se rozdělení soudní příslušnosti.

45 Pokud jde dále konkrétně o rozsudek Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371), Soudní dvůr v něm uznal, že žaloba na náhradu újmy, kterou podali rodinní příslušníci úředníka na základě článku 178 Smlouvy o EHS (později článek 178 Smlouvy o ES, následně článek 235 ES a nyní článek 268 SFEU) a která směřuje k náhradě nemajetkové újmy, která jim byla způsobena v důsledku pracovního úrazu, jenž tento úředník utrpěl, spadá do oblasti sporů z veřejné služby. V bodě 25 tohoto rozsudku, který se týká nákladů řízení, totiž Soudní dvůr aplikoval článek 70 svého jednacího řádu v tehdy účinném znění, podle něhož nese náklady, které vynaložily orgány ve věcech

týkajících se úředníků, dotčený orgán, pokud měla dotyčná žaloba, a to i když byla podána na základě článku 178 Smlouvy o EHS, původ ve vztahu dotčeného úředníka a orgánu, ke kterému tento úředník příslušel.

46 Pokud jde konečně o usnesení Fournier v. Komise (114/79 až 117/79, EU:C:1980:124), nelze z něj dovozovat žádné závěry týkající se otázky, zda žaloba, kterou podali rodinní příslušníci úředníka a která směřuje k náhradě jejich osobní újmy, spadá do oblasti sporů z unijní veřejné služby, tedy i do příslušnosti Soudu pro veřejnou službu. Soudní dvůr v tomto usnesení pouze upřesnil, že by bylo v rozporu se systémem procesních prostředků, které unijní právo zakotvuje k tomu, aby se předešlo nedostatkům v pracovních podmínkách, připustit, že by rodinní příslušníci úředníka nebo zaměstnance, kteří vystupují sami za sebe, mohli zneužít řízení a podat žalobu na náhradu újmy vycházející z takových nedostatků, třebaže tvrdí, že z tohoto důvodu osobně utrpěli újmu.

47 Soudní dvůr měl kromě toho za to, že žaloba na náhradu újmy podaná rodinným příslušníkem úředníka, který je pojištěn v rámci společného režimu zdravotního pojištění, spadá do oblasti sporů z unijní veřejné služby (viz usnesení Lenz v. Komise, C-277/95, EU:C:1996:456, bod 55).

48 V projednávaném případě všechny druhy návrhů na náhradu újmy, vyjmenované v bodě 15 tohoto rozsudku, souvisí s újmou plynoucí z úmrtí úředníka a vychází z údajného nesplnění povinnosti Komise zajistit ochranu svých úředníků. Žalobce v tomto ohledu tvrdí, že projednávaný spor má původ v pracovním poměru, který spojoval zemřelého úředníka a orgán, nejen v rozsahu, v němž se týká morální újmy způsobené tomuto úředníkovi, ale také v rozsahu, v němž souvisí s náhradou majetkové a morální újmy způsobené dětem tohoto úředníka, jakož i s náhradou morální újmy způsobené žalobci. V souladu s řešením přijatým v rozsudku Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371) je tak třeba mít za to, že projednávaný spor má v plném rozsahu původ v tomto pracovním poměru.

49 Příslušnost *ratione materiae* Soudu pro veřejnou službu podle článku 1 přílohy I statutu Soudního dvora, ve spojení s článkem 270 SFEU a čl. 91 odst. 1 služebního řádu úředníků nemůže – na rozdíl od toho, co vyplývá zejména z bodů 52 až 59 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) – v tomto ohledu nemůže být vyloučena z důvodu názoru Tribunálu, že mimosmluvní odpovědnost Unie vůči rodinným příslušníkům úředníka, na které se vztahuje služební řád úředníků, je vázána na hmotněprávní podmínky plynoucí z článku 340 SFEU, kdežto odpovědnost vůči úředníkovi se řídí pravidly, která jsou ve vztahu k těmto podmínkám zvláštní a speciální.

50 Jak bylo konstatováno v bodech 37 a 38 tohoto rozsudku, žaloba na náhradu újmy podaná osobou, na kterou se vztahuje služební řád úředníků, spadá do příslušnosti *ratione materiae* Soudu pro veřejnou službu v případě, že má původ v pracovním poměru, který pojí úředníka a orgán, přičemž povaha dotčeného sporu je v tomto ohledu irelevantní. Obdobně jako spor týkající se nároku, který je ve služebním řádu výslovně upraven, spor týkající se nároku na náhradu újmy v zásadě může vyžadovat, aby unijní soud provedl posouzení týkající se tohoto pracovního poměru, což odůvodňuje příslušnost Soudu pro veřejnou službu jakožto soudu specializovaného v oblasti sporů z unijní veřejné služby k rozhodování v tomto druhu sporu. Příslušnost *ratione materiae* tohoto soudu tedy vychází z původu dotyčného sporu, a nikoliv z právního základu, o nějž se může opírat nárok na odškodnění, což potvrzuje rozsudek Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371) zmíněný v bodě 45 tohoto rozsudku.

51 Nakonec je třeba podotknout, že jak vyplývá z bodu 2 tohoto rozsudku, určení hmotněprávních podmínek, na které je v projednávaném případě vázán vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie, není předmětem tohoto přezkumného řízení.

52 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba konstatovat, že Soud pro veřejnou službu je na základě článku 1 přílohy I statutu Soudního dvora, ve spojení s článkem 270 SFEU a čl. 91 odst. 1 služebního řádu úředníků příslušný k rozhodování o žalobě podané žalobcem v plném rozsahu.

53 Za těchto podmínek je nutno dovodit, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625)

— v bodě 65 rozhodl, že „osoby blízké zesnulému úředníkovi nutně musí podat žaloby dvě, jednu k Soudu pro veřejnou službu a druhou k Tribunálu, podle toho, zda nastupují do práv dotčeného úředníka, nebo požadují náhradu vlastní majetkové či morální újmy“;

— v bodech 77, 78, 102 a 103 rozhodl, že Soud pro veřejnou službu byl *ab initio* nepříslušný k rozhodnutí o podané žalobě v rozsahu, v němž se týká návrhů na náhradu újmy způsobené žalobci a dětem zemřelého úředníka, a že jelikož tyto návrhy spadají do příslušnosti Tribunálu, je třeba mu žalobu předat, aby se jí zabýval jakožto prvostupňový soud;

— v bodech 113 až 117 rozhodl, že je třeba mu podle čl. 8 odst. 3 druhého pododstavce přílohy I statutu Soudního dvora předat žalobu i v tom rozsahu, ve kterém se týká morální újmy způsobené zemřelému úředníkovi před smrtí, jejíž náhrady se domáhá žalobce jménem dětí tohoto úředníka, které nastoupily do práv svého otce.

K ohrožení jednoty nebo souladu unijního práva

54 Soud pro veřejnou službu, zřízený na základě článku 225a ES (nyní článek 257 SFEU) je specializovaný soud ve smyslu článku 256 SFEU, který má podle článku 270 SFEU, ve spojení s článkem 1 přílohy I statutu Soudního dvora a čl. 91 odst. 1 služebního řádu úředníků pravomoc rozhodovat ve sporech z unijní veřejné služby. Na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál v bodech 63 a 74 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625), Soud pro veřejnou službu není nadán pouze „zvláštní příslušností“.

55 Tím, že Tribunál rozhodl, že mu bude projednávaná žaloba předána, aby o ní rozhodl jako prvostupňový soud, připravil Soud pro veřejnou službu o jeho původní příslušnost a zavedl pravidlo své příslušnosti, což může mít vliv na určení soudu příslušného v řízení o kasačním opravném prostředku a ve svém důsledku i na stupňovitou strukturu soudů v rámci Soudního dvora.

56 Takový soudní systém, jaký v současnosti zakotvuje Smlouva o FEU, statut Soudního dvora a rozhodnutí Rady č. 2004/752/ES, Euratom ze dne 2. listopadu 2004 o zřízení Soudu pro veřejnou službu Evropské unie (Úř. věst. L 333, s. 7), přitom obsahuje přesné rozdělení příslušnosti mezi tři soudy Soudního dvora Evropské unie, tj. Soudní dvůr, Tribunál a Soud pro veřejnou službu, takže příslušnost jednoho z těchto tří soudů k rozhodnutí o žalobě nutně vylučuje příslušnost obou ostatních (v tomto smyslu viz usnesení Komise v. IAMA Consulting, C-517/03, EU:C:2004:326, bod 15).

57 Pravidla příslušnosti unijních soudů stanovená Smlouvou o FEU i statutem Soudního dvora a jeho přílohou jsou součástí primárního práva a v unijním právním řádu zaujímají ústřední postavení. Jejich dodržování představuje – nad rámec problematiky samotného sporného řízení v oblasti unijní veřejné služby – v rámci tohoto právního řádu základní požadavek a nezbytnou podmínku pro zajištění jednoty unijního práva.

58 Za těchto podmínek je třeba dovodit, že takové případy nesprávného právního posouzení, jako je to, jímž je stižen rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625), které byly konstatovány v bodě 53 tohoto rozsudku, ohrožují jednotu unijního práva.

K důsledkům, jež je třeba z přezkumu vyvodit

59 Článek 62b první pododstavec statutu Soudního dvora stanoví, že shledá-li Soudní dvůr, že rozhodnutí Tribunálu ohrožuje jednotu nebo soulad unijního práva, vrátí případ Tribunálu, který je vázán právním názorem Soudního dvora. Při vrácení případu může Soudní dvůr určit účinky rozhodnutí Tribunálu, které jsou pro účastníky řízení zachovány. Soudní dvůr může výjimečně sám rozhodnout s konečnou platností, pokud řešení sporu vyplývá, s přihlédnutím k výsledku přezkumu, ze skutkových zjištění, na nichž se zakládá rozhodnutí Tribunálu.

60 Z toho plyne, že se Soudní dvůr nemůže omezit na zjištění, že byla ohrožena jednota nebo soulad unijního práva, aniž by z tohoto zjištění vyvodil důsledky pro dotčený spor (rozsudek Přezkum Komise v. Strack, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, bod 62 a citovaná judikatura).

61 Co se týče posuzovaného sporu, je tedy třeba zaprvé zrušit rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) v rozsahu, v němž Tribunál v bodě 78 uvedeného rozsudku i bez návrhu určil nepříslušnost Soudu pro veřejnou službu k rozhodování o návrhu na náhradu osobní újmy způsobené žalobci a dětem zemřelého úředníka, a v němž v bodech 102 a 103 zmíněného rozsudku dospěl k závěru, že tento návrh spadá do jeho příslušnosti a že je třeba mu tuto část žaloby předat, aby o ní rozhodl jako prvostupňový soud.

62 Zadruhé, co se týče návrhu na náhradu morální újmy způsobené zemřelému úředníkovi, rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) je třeba zrušit v tom rozsahu, v němž Tribunál v bodě 117 uvedeného rozsudku rozhodl, že je třeba mu předat i tuto část věci, aby o ní rozhodl jako prvostupňový soud.

63 Pokud jde o kasační opravný prostředek podaný žalobcem, je třeba předně uvést, že dotčený účastník v prvním důvodu tohoto kasačního opravného prostředku vytkl Soudu pro veřejnou službu, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když shledal, že jedna z námitek nepřípustnosti vznesených Komisí je opodstatněná, a v bodě 91 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55) rozhodl, že návrh na náhradu morální újmy způsobené žalobci, zemřelému úředníkovi, jakož i jeho dětem je nepřípustný. V bodech 98 a 104 až 112 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) Tribunál tomuto prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku vyhověl v rozsahu, v němž se týkal návrhu na náhradu újmy způsobené zemřelému úředníkovi. Vzhledem k tomu, že rozsudek Tribunálu není v tomto směru předmětem přezkumu, je zrušení rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55) v tomto rozsahu nutno považovat za konečné.

64 Jelikož však Tribunál zmíněný první důvod kasačního opravného prostředku nepřezkoumal v rozsahu, v němž se týkal postupu Soudu pro veřejnou službu, který v bodě 91 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55) odmítl návrh na náhradu morální újmy způsobené žalobci a dětem zemřelého úředníka, je třeba tuto část věci vrátit Tribunálu, aby o o ní mohl rozhodnout jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku.

65 Pokud jde o druhý a třetí důvod kasačního opravného prostředku, kterým je zpochybňován postup Soudu pro veřejnou službu, který odmítl vyhovět návrhu na náhradu majetkové újmy způsobené dětem zemřelého úředníka, Tribunál omezil přezkum tohoto kasačního opravného prostředku pouze na otázku soudní příslušnosti. Tuto část věci je tedy třeba vrátit Tribunálu, aby o ní mohl rozhodnout jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku.

K nákladům řízení

66 Podle čl. 195 odst. 6 jednacího řádu platí, že pokud bylo rozhodnutí Tribunálu, které je předmětem přezkumu, vydáno podle čl. 256 odst. 2 SFEU, rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení.

67 Vzhledem k neexistenci zvláštních pravidel upravujících rozdělení nákladů v přezkumném řízení je třeba rozhodnout, že účastníci řízení před Tribunálem, kteří předložili Soudnímu dvoru spisy nebo písemná vyjádření k otázkám, jež byly předmětem přezkumu, musí nést vlastní náklady tohoto řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

1) Rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) ohrožuje jednotu práva Evropské unie tím, že Tribunál Evropské unie v něm jakožto soud rozhodující o kasačním opravném prostředku rozhodl, že:

— osoby blízké zesnulému úředníkovi musí podat dvě žaloby, jednu k Soudu pro veřejnou službu Evropské unie a druhou k Tribunálu Evropské unie, podle toho, zda nastupují do práv dotčeného úředníka, nebo požadují náhradu vlastní majetkové či morální újmy;

— Soud pro veřejnou službu Evropské unie byl *ab initio* nepříslušný k rozhodnutí o podané žalobě v rozsahu, v němž se týká návrhů na náhradu újmy způsobené Liviovi Missir Mamachimu di Lusignano a dětem Alessandra Missir Mamachiho di Lusignano, a že jelikož tyto návrhy spadají do příslušnosti Tribunálu Evropské unie, je třeba mu žalobu předat, aby se jí zabýval jakožto prvostupňový soud;

— je třeba podle čl. 8 odst. 3 druhého pododstavce přílohy I statutu Soudního dvora Evropské unie předat Tribunálu Evropské unie žalobu v rozsahu, ve kterém se týká morální újmy způsobené Alessandrovi Missir Mamachimu di Lusignano před smrtí, jejíž náhrady se domáhá Livio Missir Mamachi di Lusignano jménem dětí tohoto úředníka, které nastoupily do práv svého otce.

2) Rozsudek Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (T-401/11 P, EU:T:2014:625) je nutno považovat za konečný v rozsahu, v němž Tribunál Evropské unie rozhodl, že se Soud pro veřejnou službu Evropské unie v rozsudku Missir Mamachi di Lusignano v. Komise (F-50/09, EU:F:2011:55) dopustil nesprávného právního posouzení, když vyhověl první námitce nepřípustnosti vznesené Evropskou komisí a z tohoto důvodu odmítl jako nepřípustný návrh na náhradu morální újmy způsobené Alessandrovi Missir Mamachimu di Lusignano.

3) Ve zbývající části se uvedený rozsudek zrušuje.

4) Věc se vrací Tribunálu Evropské unie.

5) Livio Missir Mamachi di Lusignano a Evropská komise ponesou vlastní náklady přezkumného řízení.

Podpisy.